

М.С. Шкода (Хмельницький національний університет, Україна)

ЛОГІСТИЧНІ ІННОВАЦІЇ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ ПРОЕКТІ

У статті досліджено двоякий взаємозв'язок між економічними категоріями «логістика» та «інновації», обґрунтовано необхідність логістичного підходу до управління інноваціями в інвестиційному проекті.

Ключові слова: логістика, логістичні інновації, інноваційний проект, інвестиційний проект, логістичний контур, транзакційні операції.

Табл. 1. Літ. 10.

М.С. Шкода (Хмельницький национальный университет, Украина)

ЛОГИСТИЧЕСКИЕ ИННОВАЦИИ В ИНВЕСТИЦИОННОМ ПРОЕКТЕ

В статье исследована двоякая взаимосвязь между экономическими категориями «логистика» и «инновации», обосновывается необходимость логистического подхода к управлению инновациями в инвестиционном проекте.

Ключевые слова: логистика, логистические инновации, инновационный проект, инвестиционный проект, логистический контур, транзакционные операции.

M.S. Shkoda (Khmelnyskiy National University, Ukraine)

LOGISTIC INNOVATIONS IN AN INVESTMENT PROJECT

The article studies the interrelationship between the economic categories of "logistics" and "innovations" and grounds the necessity of a logistic approach to managing innovations within an investment project.

Keywords: logistics; logistic innovations; innovative project; investment project; logistic path; transaction operations.

Постановка проблеми. В умовах ринку інноваційна діяльність повинна розглядатись як частина виробничо-комерційної діяльності. За допомогою нововведень досягається необхідна конкурентоспроможність, попереджаються та долаються кризові ситуації. Інноваційна діяльність для своєї реалізації потребує фінансових засобів – інвестицій. Інновації та інвестиції нерозривно поєднані, що дає підставу говорити про комплексну інноваційно-інвестиційну діяльність. Своєчасне впровадження інноваційних заходів, їх науково-технічний та організаційний рівень визначають ефективність капітальних вкладень – інвестицій. Тому інноваційна діяльність вимагає підвищеної уваги.

У сучасній економіці впровадження інновацій входить у компетенцію підприємства і є складовою частиною його виробничо-комерційної діяльності. Тільки ті інновації, які відповідають здобуткам науково-технічного прогресу, визначають конкурентоспроможність підприємства (фірми), а разом з нею – комерційний успіх та стійке фінансове становище. Проблема інновацій – багатоаспектна і вельми складна, оскільки потребує вирішення цілого комплексу питань інженерно-технологічного, організаційного й економічного характеру. Тому дослідження в галузі інноваційної діяльності завжди актуальні.

Настільки важлива роль інноваційної діяльності в економіці призвела до формування цілого напрямку в економічній науці.

Теорія й практика інноваційної діяльності для свого розвитку потребує розширення наукової бази. Ця вимога може бути задоволена за рахунок вико-

ристання теоретичних положень та інструментарію логістики. В даному випадку спостерігається взаємне збагачення двох наукових напрямків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Логістика як універсальна наука довела свою ефективність у багатьох сферах економіки та комерції. Дослідженням у галузі логістики присвячені праці І.А. Бланка [1], А.П. Долгова [3], М.С. Зубкової [5], А.А. Пересади [7], Дж.Б. Хейвуда [10] та інших.

У працях цих вчених питання застосування логістики до інноваційної діяльності прямо не розглядалися, проте ними створено науковий фундамент для подальшого розвитку логістики, який може бути використаний для логістичного забезпечення інноваційно-логістичної діяльності. Ця обставина вказує на актуальність і вибір теми цього дослідження.

Метою дослідження є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій, спрямованих на формування логістичних інновацій в інвестиційній діяльності товаровиробників для досягнення конкурентоспроможності вітчизняної продукції високого науково-технічного рівня.

Основні результати дослідження. Сучасна економіка характеризується загальною комерціалізацією, всі учасники ринку займаються комерцією: закуповують необхідні для себе ресурси і продають результати своєї діяльності – товари й послуги. Сучасну економіку можна також охарактеризувати як економіку загальної логістизації. Таке судження підтверджується значним розширенням сфери застосування логістики як нового науково-практичного напрямку. Крім того, у виробничо-комерційній діяльності, зокрема в комерції, домінує логістичний підхід: торгівля як акт купівлі-продажу інтерпретується як потоковий процес – процес руху товару. Більш того, для реалізації виробничо-комерційної діяльності необхідно виконати комплекс робіт, які повністю є логістичними, а саме: закупівля матеріальних ресурсів для виробництва або товарів для торгівлі, транспортування, кількісне та якісне приймання, складання й управління запасами, відвантаження продукції тощо. Проте до теперішнього часу багато підприємців і менеджерів не знають не тільки суті та змісту логістики, але взагалі не знайомі з терміном «логістика». Незнання цього терміна свідчить про недостатню ерудицію. Ще гірше – необізнаність у логістиці як науці та інструменті менеджменту. Це вже характеризує низький рівень професіоналізму працівника, що призводить до негативних наслідків – втрати конкурентоспроможності та неспроможності фірми.

У підприємстві визначальну роль відіграє час або часові чинники: швидкість, інтенсивність, темп, оперативність, тобто логістичні параметри. Логістика змушує підприємця мислити динамічними категоріями, бачити не тільки товар або гроші, але і їхній рух, кругообіг, стежити за всією траєкторією динаміки економічних потоків.

З точки зору логістики, підприємці й менеджери управляють потоками. Завдяки цій науці все різноманіття процесів, що відбуваються в економіці, може бути впорядковано у формі множини потоків. Зазначені положення відносяться не тільки до виробничо-комерційної діяльності, а й до інноваційно-інвестиційного проектування.

Будь-яке проектування є логістичною ланкою логістичної системи, яке пов'язує в єдине ціле задум та його реалізацію в натурально-речовій формі. У

даному випадку мова йде про вузьке тлумачення проекту як певного документа, в широкому розумінні проект включає ще стадію його виконання в реальності. «Широкий» проект – це інноваційний проект, «вузький» проект – це інвестиційний проект, тобто останній є частиною інноваційного проекту. Згідно з теорією проектування, інвестиційний проект, по суті, є робочим проектом, а бізнес-план – економічною, а точніше, комерційною частиною проекту.

Для виявлення й формування комплексу логістичних інновацій рекомендується керуватись центральним логістичним контуром, який включає великі блоки: постачання (закупівля), транспортування (переміщення), складання (запаси) та збут (продажі).

Центральний логістичний контур називається «центральним» тому, що включає всі логістичні процеси, навколо яких концентрується виробничо-комерційна та інша суспільно корисна діяльність, з іншого боку, вказаний контур показує, що входить у компетенцію логістики. Це постачання, транспортування, запаси, збут, які об'єднуються в єдиний блок – систему з допомогою управління.

Усі складові логістичного контуру повинні бути відображені в інвестиційному проекті. Кожен блок неминує в тій чи іншій мірі стає об'єктом певного вдосконалення – логістичними інноваціями.

Логістичні інновації об'єднуються в систему за допомогою транзакційних операцій. У зв'язку з цим необхідно розглянути зазначені операції у взаємозв'язку з логістичними інноваціями та інвестиційним проектуванням.

Транзакційні операції (роботи) були введені Р. Кроузом у зв'язку з транзакційними витратами [4] і сьогодні широко застосовуються в теорії й практиці логістики. Транспортні витрати включають транзакційні витрати, тобто витрати, зумовлені встановленням господарських зв'язків. Дійсно, для встановлення господарських зв'язків необхідно виконати великий комплекс робіт, для чого потрібні витрати висококваліфікованої інтелектуальної праці. Характерною особливістю транзакційних операцій є те, що вони виконуються на основі інформації, а результатом також є інформація. Необхідна для транзакційних робіт інформація є результатом маркетингових досліджень ринкової ситуації, внаслідок чого транзакційні операції розглядаються ще і як засіб поєднання (інтерфейс) маркетингу та логістики. Зміст основних транзакційних робіт з постачання та збуту відображено в табличній формі (табл. 1).

Висновки. Складність інноваційної діяльності, високий рівень ризику, значні фінансові витрати – все це об'єктивно вимагає більш високого рівня обґрунтування ефективності інновацій та інвестицій.

Для задоволення цієї вимоги запропоновано розширити наукову базу інноваційно-інвестиційної діяльності, що може бути досягнуто за рахунок застосування принципів і методів логістики.

Таким чином, інновації в логістичній діяльності відповідають логістичним інноваціям, які розподілені за блоками логістичного контуру. У результаті визначено номенклатуру логістичних інновацій, які прямо або опосередковано мають бути представлені в інвестиційному проекті. Такі інновації повинні супроводжуватися комплексом логістичних інновацій, таких як постачання за системою «Канбан», «точно за потреби», «у високій технологічній готовності» за наукового управління запасами.

Таблиця 1. Логістичні інновації в інвестиційних проектах*

№	Логістичні блоки	Логістичні інновації
1	Постачання (закупівля)	<ol style="list-style-type: none"> 1) оптимізація закупівлі обладнання для реалізації інноваційного проекту; 2) оптимізація закупівлі матеріальних ресурсів для потреб матеріально-технічного забезпечення інноваційних закладів; 3) організація поставок обладнання за допомогою мережних графіків на основі системи «Канбан» («точно в строк»); 4) організація поставок матеріальних ресурсів за системою «точно за потребою»; 5) організація поставок обладнання та матеріальних ресурсів у максимальнотехнологічній готовності; 6) функціонально-ціновий аналіз; 7) формування ціни політу, виходячи з індивідуальної корисності підприємства-інноватора; 8) оптимізація вибору постачальників-учасників інноваційного проекту; 9) формування інфраструктури закупівель – необхідних видів забезпечення закупівель; 10) виконання транзакційних операцій із закупівель.
2	Транспортування (переміщення)	<ol style="list-style-type: none"> 1) оптимізація маршрутів матеріальних і транспортних потоків; 2) оптимізація вибору перевізників; 3) використання мультимодальних перевезень; 4) компютеризація; 5) безперервне електронне (супутникове) стеження за переміщенням вантажу; 6) використання спеціалізованих транспортних засобів для даної інновації; 7) раціоналізація митних операцій; 8) організація транспортних «коридорів».
3	Складання (запаси)	<ol style="list-style-type: none"> 1) розрахунок заповненості інноваційного проекту; 2) розроблення рівня матеріальних запасів – виробничих і товарних; 3) розрахунок оптимального розміру партій поставок (за формулою Уілсона); 4) використання спеціальних (інструментальних) методів кількісного і якісного пророблення продукції; 5) регулювання рівня запасів за спеціальними моделями за "точкою замовлення", за системою "максимум-мінімум", за системою ABC, за двоїрневою моделлю тощо; 6) оптимізація розміщення продукції на складі; 7) механізація і автоматизація вантажно-розвантажувальних і складських робіт; 8) використання інформаційно-пошукових систем; 9) компютеризація складського обліку та звітності; 10) калькуляція витрат з утримання запасів, у тому числі на одній ке. м складської площі і однієї продукції, при зберіганні; 11) розрахунок витрат внаслідок імовілізації ресурсів при зберіганні в запасах; 12) відстеження рівня ліквідності збереженої на складі продукції.

Закінчення табл. 1

№	Львівський блок	Логістична інновації
4	Збут (продажі)	<p>1) порівняння графіка вільного графіка виробництва з календарним графіком виробництва за системою «Канбан» («точно в строє»);</p> <p>2) диверсифікація реалізованої продукції;</p> <p>3) надання послуг при поставках продукції;</p> <p>4) поставка модифікованої продукції з «визначеною якістю»;</p> <p>5) сертифікація продукції в порядку вихідного контролю за стандартами ISO;</p> <p>6) інтенсифікація збуту за рахунок ценової політики (диференціація ціни, знижки, націнки);</p> <p>7) відстеження життєвого циклу реалізованої продукції;</p> <p>8) компютерна технологія для обробки замовлень;</p> <p>9) електронна торгівля (e-комерція);</p> <p>10) формування власної товаропровідної (дистрибуційної) мережі;</p> <p>11) виконання транзакційних операцій зі збуту;</p> <p>12) послепродажний сервіс;</p> <p>13) диверсифікація процесу руху товарів аж до виробничого споживання;</p> <p>14) утилізація відходів виробництва та споживання у покупців-споживачів, рециклінг вторинних матеріальних ресурсів;</p> <p>15) індивідуалізація (адаптивність) порядку оплати поставок.</p>

■ авторське тлумачення, сформуване на підставі [10].

Отже, в ході об'єктивного поширення логістичних процесів та операцій будь-який інноваційний проект містить логістичну складову. Проблема полягає в тому, щоб цю складову виявити, систематизувати й подати в оптимальному вигляді в інноваційному проекті. Дане положення можна інтерпретувати як логістичний підхід в інвестиційному проектуванні. Застосування принципів і методів логістики підвищує якість і обґрунтованість інвестиційного проекту. У зв'язку з цим правомірно говорити про логістичний потенціал інвестиційного проекту.

1. *Бланк І.А.* Управління інвестиційним підприємством. – К.: Ніка-Центр, Ельга, 2003. – 480 с.
2. *Горчелс Л., Мариен Э., Уэст Ч.* Управление каналами дистрибуции. – М.: Издательский дом Гребенникова, 2005. – 248 с.
3. *Долгов А.П., Козлов В.К., Уваров С.А.* Логістичний менеджмент. Концепція логістики фірми. – СПб.: СПбГУЕФ, 2005. – 264 с.
4. *Коуз Р.Г.* Фірма, ринок та право / Пер. з англ. – М.: Дело, 1993. – 192 с.
5. *Лосева С., Зубкова В.* Фінансово-інвестиційний потенціал підприємства та управління інвестиційним процесом // Економіст. – 2005. – №11. – С. 52–54.
6. *Майорова Т.В.* Інвестиційна діяльність. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 376 с.
7. *Пересада А.А.* Управління інвестиційним процесом. – К.: Лібра, 2006. – 472 с.
8. *Тереніна І.В.* Інноваційна логістика – Ростов-на-Дону: СКНЦВШ, 2007. – 208 с.
9. *Тяпухин А.П.* Проектирование товаропроводящих систем на основе логистики: Учеб. пособие. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 240 с.
10. *Хейвуд Дж.Б.* Аутсорсинг: в поисках конкурентных преимуществ / Пер. с англ. – М.: Вильямс, 2004. – 176 с.

Стаття надійшла до редакції 2.11.2011.